

**Zonguldak Mebusu Cemal Kıpçak'ın, Sermayesinin Tamamı Devlet Tarafından Verilmek Suretiyle Kurulan İktisadi Teşekküllerin Teşkilâtıyla İdare ve Murakabeleri hakkındaki Kanunun 5 nci maddesinin tadiline dair kanun teklifi ve Geçici Komisyon raporu
(2/556)**

22 . VII . 1953

T. B. M. M. Yüksek Reisliğine

3460 sayılı Sermayesinin Tamamı Devlet Tarafından Verilmek Suretiyle Kurulan İktisadi Teşekküllerin Teşkilâtıyla İdare ve Murakabeleri hakkındaki Kanunun 5 nci maddesinin tadiline dair hazırladığım kanun teklifi gerekçesiyle birlikte sunulmuştur.

Gereken muamelenin yapılmasını rica ederim.

**Zonguldak Mebusu
Cemal Kıpçak**

GEREKÇE

İktisadi Devlet Teşekküllerinin Teşkilât İle İdare ve Murakabelerini Tanzim Eden 3460 sayılı Kanunun tedvini sırasında İcra Vekilleri bünyesinde bir Çalışma Vekâleti bulunmadığı gibi İşletmeler Vekâleti de Ekonomi Vekâleti bünyesinde bulunmakta idi. Bilâhara Vekâletlerde yapılan teşkilât sonunda İşletmeler Vekâleti ayrılarak fiilen bu kanunun tatbikiyle ilgili bulunan teşekküllerin alâkalı Vekâleti haline gelmiş ve 5591 sayılı Kanunla da bu Vekâleti ve alâkalı komisyon umumi heyetteki durumları tâyin edilmiştir.

Kanunun tedvini sırasında aynı Vekâletin bünyesinde bulunan çalışma işleri bilâhara Çalışma Vekâletine intikal ettirildiği zaman her nasılsa bu Vekâletin alâkalı komisyonun İktisadi Devlet Teşekkülleri Umumi Heyetinde temsil ettirilmesi meselesi ihmale uğramıştır.

İktisadi Devlet Teşekküllerinin her birinde çalışma mevzularının ehemmiyeti izahtan vâredir. Sinelerinde yüz binleri aşan işleri barındıran ve bu suretle gerek sosyal ve gerekse idari bakımdan çalışma prensiplerinin türlü tatbikatına sahne olan bu teşekküllerin umumi heyetlerinde Çalışma Komisyonu mümessillerinin bulunmaması büyük bir boşluk yaratmaktadır. Murakabe Heyetinin tanzim ettiği tenkid ve tahlil raporlarında çalışma sisteminin ana hatlarına muvazi murakabe ve tahlil formüllerinin ithal edilmemiş bulunması keyfiyeti de bu boşluğun mahiyetini göstermektedir.

Bugüne kadar bu bakımdan bir teşebbüse geçilmemesinin sebebi 3460 sayılı Kanunun Hükümetçe tadili keyfiyetinin düşünülmemekte olduğunu mütaaddit vesilelerle belirtmiş olmasıdır.

Ancak bu tadil meselesinin bugüne kadar son durumunu alamamış olması mevzuun, belki de daha uzun zaman tetkik safhasında kalmasını intaç edebilecek bir durum gösterdiği anlaşıldığından hiç olmazsa bu tadil keyfiyetinin tahakkukuna kadar dahi olsa umumi heyetin çalışma otoritelerinin çok kıymetli olabilecek varlıklarından mahrum etmemek için böyle bir kanunun teklifi yerinde olacağı tahmin edilmiştir.

İktisadi Devlet Teşekkülleriyle olan münasebetleri çalışma esaslarına göre çok daha uzakta kalan bazı vekâletlerin meselâ Millî Savunma gibi... dahi umumi heyette mümessil bulunduranların hususi kanunlarla (5591 sayılı Kanunla) derpiş edilmiş bulunduğu göre mevzu ile çok yakından alâkası bulunan ve hattâ bünyesinde 3460 sayılı Kanuna tâbi İş ve İşçi Bulma Kurumu ve İşçi Sigortaları gibi teşekküller bulunan bir vekâletin ve komisyonunun umumi heyette temsil edilmesindeki zaruret kendiliğinden meydana çıkar.

Bu sebeplere ilişik lâyiha sunulmuştur.

Geçici Komisyon Raporu

T. B. M. M.
Geçici Komisyon
Esas No : 2/556
Karar No : 2

14 . XII . 1933

Yüksek Reisliğe

Zonguldak Mebusu Cemal Kıpçak'ın, Sermayesinin Tamamı Devlet Tarafından Verilmek suretiyle Kurulan İktisadi Teşekküllerin Teşkilâtıyla İdare ve Murakabeleri hakkındaki Kanunun 5 nci maddesinin tadiline dair kanun teklifi Geçici Komisyonumuzda Hükümet mümessillerinin huzuru ile incelendi :

3460 sayılı Kanuna tâbi müesseselerin umumi heyetine Çalışma Vekâleti ile Büyük Millet Meclisi Çalışma Komisyonunun da dâhil edilmesini derpiş eden kanun teklifi, teklif sahibinin esbabı mucibesi uygun görülerek ittifakla kabul edilmiştir.

İvedilik ve öncelik teklifi ile Umumi Heye-

tin Yüksek tasviplerine arz olunmak üzere Riyasete sunulur.

Geçici Komisyon Reisi

Ankara
Muhlis Ete

Kâtip
Zonguldak
S. Başol

Diyarbakır
M. R. Bucak

İzmir
A. Tekön
Niğde

H. Arıbaş

Sözcü

Zonguldak
C. Kıpçak

Ankara
F. Seyhan

Giresun
D. Köymen

Kırklareli
Ş. Bakay
İzmir

T. Gürerik

ZONGULDAK MEBUSU CEMAL KIPÇAK'IN TEKLİFİ

17 Haziran 1938 tarih ve 3460 sayılı Sermayesinin Tamamı Devlet Tarafından Verilmek Suretiyle Kurulan İktisadi Devlet Teşekküllerinin Teşkilâtıyla İdare ve Murakabeleri hakkındaki Kanunun 5 nci maddesinin tadiline dair kanun teklifi

MADDE 1. — 17 Haziran 1938 tarih ve 3460 sayılı Kanunun 5 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Madde 5. — Bu kanun hükümlerine tâbi teşekküllerin umumi heyeti; Başvekilin veya vekillerden tevkil edeceği bir zatın reisliği altında Çalışma, Maliye, Ekonomi ve Ticaret ve Tarım vekilleriyle Türkiye Büyük Millet Meclisi, Adalet, Bütçe, Çalışma, Ekonomi, Maliye, Sayıştay ve Tarım komisyonları Reis, Reisvekili, Sözcü ve Kâtiplerinden ve bu komisyonların her toplantı yılı için kendi âzası arasından seçecekleri beşer zattan ve Sayıştay Birinci Reisinden, Umumi Murakabe Heyeti Reisi ile bu kanun hükümlerine tâbi teşekküllerle sermayeleri bir milyon Türk lirasından fazla olan milli bankaların idare meclisi reis ve umum müdür-

lerinden terekkübeder.

Umumi Murakabe Heyeti Reisi, murakabe heyetinin mesaisine taallük eden ve bu kanun hükümlerine tâbi teşekküllerin idare meclisi reis ve umum müdürleri mensup oldukları teşekküllerini alâkalandıran işlerde rey veremezler.

Umumi Heyet Başvekilin daveti ile toplanır. Toplanılacak gün bir hafta evvel ilân olunur.

Umumi Heyetin içtima nısbası mürettep adedin mutlak ekseriyetidir. Kararlar mevcudun ekseriyetiyle verilir.

MADDE 2. — Bu kanun neşri tarihinde mer'iyete girer.

MADDE 3. — Bu kanunun hükümlerini icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.